

Proč děti kreslí

1. přednáška + 1. otázka

- Proč podle vás děti kreslí?

a 1. podotázka:

- Proč kreslí dospělí (běžně, nikoli umělci)?

Diskuse s odborníky

- Kresba je pro děti obrázková řeč (Čáda, 1903)
- Kresba je pro dítě hrou, která nepotřebuje partnera, zabaví ruce a zrak,
- příjemně a nenáročně uvádí do pohybu vnitřní zkušenosti dítěte, rozvíjí schopnost znovuvytvářet pozorované zkušenosti (Luquet, 1913, 1927)

Diskuse s odborníky

- Dítě až do 8 či 9 roků kreslí to, co o věci ví, nikoli to, co vidí (Luquet, 1913, 1927, Löwenfeld, 1947, Piaget, 1970)
- Autostylizace (zpředmětnění vlastního já, i mimo oblast vlastní psychiky, jako i snění, tj. nevědomé procesy)
- Kreslení osudově souvisí s vývojem dítěte a jeho prostřednictvím se hlásí všechno zdravé a přirozené, co v člověku je (Uždil, 1974)

Kresba

- je tedy určitou formou tvořivé aktivity, vypovídající o vnitřním životě dítěte, o jeho zájmech, cítění, prožívání, myšlenkách, životní orientaci,
- slouží ke komunikaci,
- hovoří o sociálním prostředí, ve kterém dítě žije, o vlivu výchovy a kultura, o celé jeho životní historii,
- projektuje zážitky a emoce dítěte (Šupšáková, 2000).

Specifika dětského vnímání

- Egocentrismus
 - Centrace
 - Fenomenismus
 - Synkretismus
 - Prezentismus
 - Topismus
 - Personifikace
 - Antropomorfismus
 - Arteficialismus
 - Absolutismus
 - Magičnost
- (Vágnerová, 2000)

Egocentrismus

Pro dítě je důležitý pouze jeho způsob vnímání, má na věci svůj názor získaný vzhledem ke svým zkušenostem a nenechá si vnutit názor jiných. Nechápe možnou pluralitu názorů, ani pohled na věc očima někoho jiného. Lze ho ale přesvědčit na základě jeho vlastní získané a ověřené zkušenosti. Kognitivní egocentrismus – tříleté dítě si zakryje oči a myslí si, že ho nikdo nevidí, čtyřleté dítě zase na otázku, zda má jeho bratr sourozence, odpoví, že nemá, protože v jeho rodině už další dítě není. Děti vnímají vše ze své perspektivy.

Centrace

- Ulpívání na jednom znaku, který je pro dítě nejvýznamnější, byť objektivně je pro dospělé důležitější něco jiného. Ostatní znaky dítě přehlíží. Nedokáže se na objekt dívat z více aspektů.

Fenomenismus

- Svět je pro dítě takový, jaký vypadá, jak se jeví svými vnějšími znaky - velryba je velká ryba.

Synkretismus

- 1/ Dítě vnímá zpočátku celistvě, globálně, objekty vnímá jako celek a výčet částí tohoto celku pro něho není zpočátku vůbec důležitý. Na věci si všímá toho, co je na ní pro něho nejvýznamnější, třeba zářivé barvy, teprve později přechází jeho pozornost k detailům.
- 2/ Při synkretickém způsobu vnímání – tj. všemi smysly – proto není dobré oddělovat jednotlivé tvůrčí projevy, ale propojovat je. Zvuk – pohyb, haptické podněty – vizuální představa.

Prezentismus

- Silná vazba na přítomnost, na aktuální dění. Dítě žije současností.

Topismus

- Vazba na prostředí, ve kterém dítě žije.

Personifikace

- Dítě přičítá neživým objektům vlastnosti živých tvorů. Vysvětlí si tak různé fyzikální jevy, které ještě nemůže samo pochopit, např. pohyb slunce po obloze, nebo tok vody. V předškolním období jsou děti schopny rozlišit živé od neživého, ale občas rozdíl právě z důvodu snazšího pochopení světa přehlížejí - chlapeček ostříhal plyšovou kočku a argumentoval tím, že jí chlupy přece zase dorostou.

Antropomorfismus

- Přenášení lidské podoby, lidských znaků a vlastností na nelidské tvory, např. zvířátko ve vzpřímené poloze s lidskou tváří.

Arteficialismus

- Arteficialismus je způsob, jakým si děti vykládají vznik okolního světa. Mají představu, že všechno někdo vyrobil, že všechno musel někdo konkrétní, nějaký člověk udělat, i hvězdy a kameny,...

Absolutismus

- Dítě zastává názor, že pravda je jen jedna. Pluralita názorů by je připravovala o jistotu.

Magičnost

- Děti nemohou pochopit veškeré dění kolem sebe, a tak si spoustu věcí vysvětlují svým způsobem, zapojí svou fantazii. Výsledky fantazie pak mísí ve svém poznávání s realitou a považují je za stejně skutečné.

Doporučená literatura ke zkoušce

- Stadlerová, H. a kol. (2011): PO O. Východiska a inspirace pro výtvarnou tvorbu dětí v předškolním vzdělávání. Brno: MSD.
- Hazuková, H., Šamšula, P. (2005): Didaktika výtvarné výchovy I. Praha: Pedagogická fakulta UK.
- Uždil, J. (1974, nebo 2002): Čáry, klikyháky, paňáci a auta. Praha: SPN, nebo Praha: Portál.
- Šupšáková, B. (2000): Detský výtvarný prejav. Bratislava: DIGIT.
- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (2004), www.vuppraha.cz.

Literatura do praxe - psychologie

- Vágnerová, M. (2000): *Vývojová psychologie*. Praha: Portál.
- Piaget, J., Inhelderová, B (1997): *Psychologie dítěte*. Praha: Portál.
- Davido, R. (2001): *Kresba jako nástroj poznání dítěte*. Praha: Portál.
- Oaklander, V. (2003): *Třinácté komnaty dětské duše: tvořivá dětská psychoterapie v duchu Gestalt terapie*. Dobříš: Drvoštěp.

Literatura do praxe – VV v MŠ

- Hazuková, H. (2011): *Výtvarné činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
- Svobodová, M. (1998): *Výtvarná výchova v předškolním věku*. Havlíčkův Brod: Tobiáš.
- Uždil, J., Šašínková, E. (1980): *Výtvarná výchova v předškolním věku*. Praha: SPN.

Literatura do praxe - artefiletika

- Slavíková, V., Slavík, J., Eliášová, E. (2007): *Dívej se, tvoř a povídej! Artefiletika pro předškoláky a mladší školáky*. Praha: Portál.
- Slavíková, V., Slavík, J., Hazuková, H. (2000): *Výtvarné čarování – artefiletika pro předškoláky a mladší školáky*. Praha: PdF UK..
- Slavíková, V., Slavík, J., Hazuková, H. (2010): *Výtvarné čarování – artefiletika pro předškoláky a mladší školáky*. Úvaly: Albra.

Literatura do praxe - inspirace

- Publikace Věry Roeselové, Karly Cikánové a Maryann F. Kohlové.
- Stadlerová, H. a kol. (2010): *ZOP – Zkušenost, odbornost a praxe v psychodidaktické přípravě učitele výtvarné výchovy v primárním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita.

